

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžo/50/2014
Identifikačné číslo spisu:	1012201344
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2015
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1012201344.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci žalobcu: Q. P., nar.: XX.XX.XXXX, s adresou X. č. XX, XXX XX O., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správneho orgánu, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. februára 2014 č. k. 4S/142/2012-36, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. februára 2014 č. k. 4S/142/2012-36 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. 22880-2/2012-BA z 15.05.2012 r u š í a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Žalovaná je povinná do 30 dní od doručenia rozsudku zaplatiť žalobcovi náhradu iných trov konania vo výške 30,-- €.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. 22880-2/2012-BA z 15.05.2012 (ďalej na účely rozsudku len „napadnuté rozhodnutie“ - č. l. 4) žalovaná ako odvolací orgán podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej na účely rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z. z.“) v zmysle § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. zmenila vo výrokovej časti rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava, číslo: 700-0212824312-GC04/12, zo 16.03.2012 (ďalej na účely rozsudku len „prvostupňové rozhodnutie“, resp. „prvostupňový orgán“) vo veci predpisania poistného žalobcovi v celkovej sume 606,10 € tak, že vypustila na identifikovanom mieste text: „... § 152a zákona v znení neskorších predpisov...“.

2. V ostatnom rozhodnutí potvrdila tak, že žalobcovi je v zmysle prvostupňového rozhodnutia za obdobie júl 2010 vyrubené poistné na nemocenské poistenie v sume 49,10 €, poistné na starobné

poistenie v sume 385,70 €, poistné na invalidné poistenie v sume 128,50 € a poistné do rezervného fondu solidarity v sume 42,80 €, čo spolu činí hore uvedenú čiastku 606,10 €.
Zmenu prvostupňového rozhodnutia odôvodnila tým, že žalobca nie je sporiteľom podľa zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodku.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

A)

3. Proti tomuto rozhodnutiu žalobca podal na Krajský súd v Bratislave žalobu zo dňa 12.07.2012.

4. Podľa žalobcu napadnuté rozhodnutie trpí vadou nesprávne právne posúdenie veci spolu s nedostatočne zisteným skutkovým stavom, čo nepostačuje na posúdenie veci a z toho vyvodzuje, že bol poškodený na svojich právach.

5. Najmä zdôraznil, že ním podané opravné daňové priznanie žalovaná neposúdila v zmysle § 21 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. Tiež uviedol, že pri elektronickom podaní daňového priznania nesprávne vyplnil tlačivo, a to tak, že v mesiaci marec 2010 v prvej kolónke príjmov uviedol chybnú sumu 7.200,- € namiesto správnej a nižšej sumy 720,- €. Na túto chybu bol nepriamo upozornený tým, keď mu prvostupňový orgán určil mesačnú výšku poistného na 606,10 €, čo však bola neprimeraná výška k jeho skutočnému príjmu (720,- €) v roku 2009.

Ďalej žalobca tvrdí, že aj kópia podaného daňového priznania potvrdzuje, že ide o „opravu“ a nie o „dodatočné daňové priznanie“ za zdaňovacie obdobie r. 2009.

6. Žalovaná sa podaním zo dňa 10.08.2012 vyjadrila k žalobe v tom zmysle, že v celom rozsahu na obsahu argumentov napadnutého rozhodnutia zotrváva.

B)

7. Krajský súd v Bratislave ako súd prvého stupňa preskúmal napadnuté rozhodnutie žalovaného v rozsahu dôvodov uvedených v žalobe, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250f ods. 1 O.s.p., a jednomyseľne dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, a preto ju podľa § 250j ods. 1 O.s.p. zamietol.

8. Krajský súd pri svojom rozhodovaní sa opieral o nasledujúci skutkový stav. Žalobca podal dňa 31.03.2010 daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby (ďalej na účely rozsudku tiež „FO“) za rok 2009, v ktorom uviedol príjmy zo živnosti v sume 7.200,00 €. V súvislosti s uvedeným dňa 30.03.2011 podal Registračný list FO - prihlášku na povinné nemocenské a dôchodkové poistenie.

Čo sa týka spornej skutkovej otázky, či žalobca podal opravné alebo dodatočné daňové priznanie, správca dane dňa 12.08.2011 oznámil prvostupňovému orgánu, že žalobca podal dňa 20.05.2011 dodatočné daňové priznanie k dani z príjmov FO za zdaňovacie obdobie roku 2009, z ktorého vyplývalo, že príjem žalobcu za rok 2009 bol v sume 720,-- €.

9. Ďalej krajský súd uviedol, že následne správny orgán rozhodol, že povinné už uvádzané poistenia z dodatočného daňového priznania vznikli žalobcovi dňa 01.07.2010.

10. Krajskému súdu z ustanovenia § 39 ods. 1 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov (ďalej na účely rozsudku len „zák. č. 511/1992 Zb.“) vyplynulo, že opravné priznanie možno podať len do uplynutia lehoty určenej na podanie riadneho daňového priznania.

Nakoľko žalobca podal daňové priznanie k dani z príjmov FO za rok 2009 dňa 31.03.2010 a pokiaľ by bol podal opravné priznanie, mohol ho podľa dikcie zákona podať už len v totožný deň (31.03.2010), aby naň prvostupňový orgán v rámci vyrubovacieho konania mohol prihliadnuť.

11. Preto ani podľa názoru krajského súdu žalovaná nemohla dané podanie zo dňa 20.05.2011 vnímať inak, než že ide o dodatočné daňové priznanie k dani FO za rok 2009, pretože lehota na podanie opravného daňového priznania už uplynula.

Listinu o „opravnom“ priznaní, na ktorú žalobca poukazuje, krajský súd vyhodnotil za nedôveryhodnú, keďže neobsahuje relevantné identifikačné údaje, napr. nie je opatrená pečiatkou príslušného správcu dane a neobsahuje výšku príjmu žalobcu za rok 2009.

12. Na základe uvedeného krajský súd dospel k záveru, že žalovaná v konaní dostatočne zistila skutkový stav veci, vyvodila z neho správne právne závery, ktoré náležite odôvodnila, vrátane voľnej úvahy, ktorá nevybočila z medzí prípustného správneho uváženia.

III.

Odvolanie žalobcu/stanoviská

A)

13. Vo čas podanom odvolaní zo dňa 11.05.2014 (č. l. 38) proti rozsudku krajského (prvostupňového) súdu žalobca ako odvolací dôvod uviedol, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

Najmä uviedol, že existuje nesúlad medzi podaným opravným daňovým priznaním a jeho následným posúdením správcou dane ako dodatočným, pričom toto daňové priznanie bolo uznané nielen Všeobecnou zdravotnou poisťovňou ale aj správcou dane, ktorý preplatok na dani žalobcovi vrátil.

14. Tiež poukázal na stanoviská Slovenského živnostenského zväzu a Republikovej únie zamestnávateľov, ktoré poukazovali na absurdnosť tohto stavu.

Ďalej žalobca vyjadril svoj postoj k štátnym orgánom ako aj prehodnotil svoju lojalitu s budúcim zotrvaním na území Slovenskej republiky.

15. Záverom žalobca navrhol, aby odvolací súd rozsudok krajského zmenil tak, že zruší napadnuté rozhodnutie a vec vráti žalovanej na ďalšie konanie.

K odvolaniu pripojil viaceré listinné podklady opatrené kolkovými známami (č. l. 41 až 55).

B)

16. Z vyjadrenia žalovanej zo dňa 29.05.2014 (č. l. 57) vyplýva, že žalobca vo svojom odvolaní neuviedol také námietky k správnosti napadnutého rozhodnutia, ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali jeho zmenu alebo zrušenie.

Žalovaná ďalej zdôraznila, že vo svojich rozhodnutiach, ako aj v písomnom vyjadrení zo dňa 02.08.2012 podrobne objasnila skutkový a právny dôvod predpisania poistného na sociálne poistenie žalobcovi, pričom najmä poukázala na relevanciu ustanovenia § 21 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z..

17 V súvislosti s uvedenou argumentáciou žalovaná poukázala na rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sžso/6/2010 z 26.10.2010 ako aj sp. zn. 9Sžso1/2012 z 27.03.2013.

18. Záverom žalovaná požiadala, aby odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O.s.p. v plnom potvrdil napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 v spojení s § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (tiež v texte rozsudku „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250ja ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po verejnej porade senátu jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p.), a preto postupom podľa § 220 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok krajského súdu zmenil tak, že z dôvodu uvedenom v § 250j ods. 2 písm. a)

O.s.p. napadnuté rozhodnutie žalovaného podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. zrušil a vrátil mu späť na ďalšie konanie v zmysle nasledujúcich záverov.

20. Po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä splnenia podmienok konania a okruhu účastníkov) sa najvyšší súd nestotožňuje so skutkovými závermi krajského súdu v tom rozsahu, ako si ich osvojil zo zistení uvedených žalovaným správnym orgánom, ktoré sú obsiahnuté v administratívnom spise. Na druhej strane podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania napadnutého rozhodnutia, je právna otázka, či platná právna úprava ukladá povinnosť osobe odvádzať poistné aj z mylne uvedenej sumy dane z príjmov.

Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

21. Najvyšší súd z napadnutého rozsudku zistil, že krajský súd sa v svojom odôvodnení zaoberal otázkou (viď bod č. 10), kedy môže osoba podať opravné daňové priznanie.

Súčasne v súvislosti s uvedeným krajský súd listinu o opravnom priznaní, na ktorú žalobca poukazoval, krajský súd vyhodnotil za nedôveryhodnú (viď č. 1. 11).

22. Najvyšší súd v danej súvislosti poukazuje na ustanovenie § 135 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p., ktoré stanovuje limity predbežnej otázky (podkladovej právnej úvahy) pre správny súd.

Podľa § 135 ods. 2 veta posledná v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. platí, že ak však bolo o takejto otázke vydané príslušným orgánom rozhodnutie, súd z neho vychádza.

23. Z obsahu listín založených v administratívnom spise (príloha č. 14) je nepochybné, že žalobca požiadal k 19.05.2011 správcu dane o vykonanie nápravy prostredníctvom formuláru označeného ako daňové priznanie k dani z príjmov s tým, že Daňový úrad Bratislava V. tento formulár prijal na spracovanie dňa 20.05.2011.

Preto sa najvyššiemu súdu záver krajského súdu o nedôveryhodnosti predloženej listiny javí ako predčasný.

24. Následne Daňový úrad Bratislava V. listom z 12.08.2011 pod č.: 604/232/136178/11/BruO oznámil prvostupňovému orgánu, že z dodatočného daňového priznania žalobcu k dani z príjmov fyzickej osoby za zdaňovacie obdobie r. 2009 zo dňa 20.05.2011 vyplýva príjem žalobcu zo živnosti vo výške 720,-- €. Obdobne, ako krajský súd, aj prvostupňový orgán je v zmysle § 198 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. viazaný týmto údajom správcu dane (t. j. o výške príjmu ako aj o skutočnosti, na základe ktorej opravu chybného údaje pripustil), o ktorom správca dane ako orgán na to zákonom oprávnený, v inom konaní rozhodol. Opačný prístup, ktorý odobrila žalovaná napadnutým rozhodnutím, t. j. umožniť prvostupňovému orgánu si urobiť svoj vlastný úsudok, ktorý údaj je pre výpočet výšky poistných odvodov relevantný, však nemá oporu v zákone.

Podľa § 198 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. platí, že ak sa v konaní vyskytne otázka, o ktorej už právoplatne rozhodol iný príslušný orgán, je organizačná zložka Sociálnej poisťovne takýmto rozhodnutím viazaná; inak si organizačná zložka Sociálnej poisťovne môže o takejto otázke urobiť úsudok alebo dá príslušnému orgánu podnet na začatie konania.

25. Je potom celkom právne chybný postup žalovanej, pokiaľ akceptovala argumentáciu prvostupňového orgánu o aplikácii ustanovenia § 21 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. na prejednávajúcu vec.

Najvyšší súd musí zdôrazniť, že toto ustanovenie sa na prejednávajúcu vec nevzťahuje, lebo v zmysle systematického výkladu ide o ustanovenie, ktorého jediným cieľom je určenie vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činných osôb. Naopak relevantným právnym základom pre stanovenie výšky poistného je matematický mechanizmus uvedený zákonodarcom v ustanovení § 129 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. modifikovaný pre prejednávajúcu vec podmienkami určenými v § 138 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. Navyše z ustanovenia § 129 ods. 1 nepochybne vyplýva, že iba reálne dosiahnutý vymeriavací základ je konštantou, ktorá sa môže použiť na výpočet výšky poistného, a pokiaľ sa z rôznych dôvodov zistí v tejto konštante chyba, potom je povinnosťou kompetentného orgánu prípadné preplatky či nedoplatky na

odvedenom poistnom riešiť prostredníctvom ustanovenia § 145 zák. č. 461/2003 Z. z.

Podľa § 21 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení relevantnom pre prejednávanú vec hranica príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti alebo výnosu súvisiaceho s podnikaním a inou samostatnou zárobkovou činnosťou zistená na základe dodatočného daňového priznania alebo dodatočného platobného výmeru vydaného správcom dane je rozhodujúca na vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia len vtedy, ak má vplyv na aktuálne nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie. Zmena poistenia sa vykoná od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bolo predložené dodatočné daňové priznanie správcovi dane alebo v ktorom správca dane vydal dodatočný platobný výmer.

Podľa § 129 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. v citovanom znení suma poistného na nemocenské poistenie, suma poistného na starobné poistenie, suma poistného na invalidné poistenie, suma poistného na úrazové poistenie, suma poistného na garančné poistenie, suma poistného na poistenie v nezamestnanosti a suma poistného do rezervného fondu solidarity (ďalej len "poistné") sa určujú percentuálnou sadzbou z vymeriavacieho základu dosiahnutého v rozhodujúcom období (ďalej len "vymeriavací základ").

Podľa § 138 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. v citovanom znení vymeriavací základ povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby je polovica pomernej časti základu dane z príjmov fyzických osôb dosiahnutých vykonávaním podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti. Pomerná časť základu dane je časť pripadajúca na jeden kalendárny mesiac výkonu podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti. Takto určený vymeriavací základ sa použije od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý mala povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti do 30. júna nasledujúceho kalendárneho roka.

Podľa § 145 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. v citovanom znení Sociálna poisťovňa je povinná vrátiť poistné, ktoré bolo zaplatené bez právneho dôvodu, fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné alebo jej právnomu nástupcovi do 30 dní od

a) zistenia tejto skutočnosti Sociálnou poisťovňou alebo

b) doručenia písomnej žiadosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby povinnej odvádzať poistné alebo jej právneho nástupcu.

27. Na uvedenom právnom názore najvyšší súd založil svoje zrušovacie rozhodnutie, a preto musel zmeniť rozsudok krajského súdu, ktorý sa týmto spôsobom s prejednávanou vecou nestotožnil.

Uvedený právny názor nemôže zmeniť ani žalovanou použitý odkaz (viď bod č. 17) na rozsudky Najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžso/6/2010 z 26.10.2010 ako aj sp. zn. 9Sžso/1/2012 z 27.03.2013, nakoľko v prvom rozsudku sa konajúci senát zaoberal otázkou vzniku povinného poistenia a s tým súvisiacou interpretáciou pojmu príjem. Obdobne aj v druhom rozsudku sa kladol dôraz pri prieskume napadnutého rozhodnutia o vzniku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenie žalobkyne práve na túto otázku.

V.

28. Odvolací súd vzhľadom na námietky uplatnené žalobcom a žalovanou uvádza, že napadnuté rozhodnutie je zaťažené nesprávnym právnym posúdením veci žalovanou, čo sa prejavilo aj odlišným konaním Všeobecnej zdravotnej poisťovne (č. l. 53). Preto uvedené rozhodnutie žalovanej nevychádza z dostatočne zisteného skutkového stavu, ktoré nie je logicky vyhodnotené a riadne právne posúdené. Na uvedenom základe sa Najvyšší súd SR nestotožňuje so skutkovými zisteniami a právnymi závermi zistených v predchádzajúcich konaniach o tom, že žalobca spĺňa zákonné podmienky pre predpísanie poistného v celkovej sume 606,10 €.

Počas konania nebolo účastníkmi naznačené ani odvolací súd nedospel k záveru, že by sa vyskytli prekážky pre konanie z dôvodov neústavnosti alebo potreby výkladu komunitárneho práva aplikovaných právnych predpisov a súvisiacich právnych aktov orgánov Európskej únie, pre ktoré je potrebné konanie prerušiť.

29. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté v svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, najmä už

v citovaných rozhodnutiach sp. zn. ISŽso/6/2010 z 26.10.2010 ako aj sp. zn. 9SŽso/I/2012 z 27.03.2013, pri ktorých Najvyšší súd SR vyššie objasnil, prečo nezistil žiaden relevantný dôvod, aby ich zohľadnil, ako dôvody na podporu napadnutého rozhodnutia.

Preto Najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

30. O práve na náhradu trov odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd SR podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorého úspešnému žalobcovi právo na úplnú náhradu trov tohto konania vzniklo. Nakoľko však úspešný žalobca si svoje právo v zákonnej 3- dňovej lehote neuplatnil (§ 151 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p.), bola mu priznaná iba náhrada zaplatených správnych poplatkov vo výške 30,- € (3€ x 10, viď č. l. 42 až 46).

31. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 3 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava povinnosti zaplatiť poistné je spojená s verejnoprávnymi vzťahmi), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).